

Az Integritás Hatóság álláspontja a Kormány válaszaival kapcsolatban

Az Integritás Hatóság 2023. június 29-én tette közzé a 2022. évre vonatkozó éves elemző integritásjelentését, amelyben az Integritás Hatóságot létrehozó 2022. évi XXVII. törvényben (a továbbiakban: Eufetv.) meghatározott témákban, **mintegy félszáz javaslatot és ajánlást fogalmazott meg** az európai uniós források felhasználásával összefüggésben. A javaslatok különösen az ellenőrzési rendszerekre, a központosított közbeszerzési rendszer működésére, a közbeszerzési szabályok alkalmazására, a közbeszerzési jogorvoslatra és az összeférhetetlenségre vonatkoztak.

Az Eufetv. 13. §-a alapján a Kormánynak az éves elemző integritásjelentés közzétételétől számítottan három hónap állt rendelkezésére, hogy ismertesse, hogyan fogja kezelni az Integritás Hatóság által az éves elemző integritásjelentésben tett megállapításokat. A Kormány 2023. szeptember 29. napján küldte meg álláspontját az Integritás Hatóság részére, amelynek közzétételéről a területfejlesztési miniszter útján, a www.palyazat.gov.hu oldalon gondoskodott.

Az Integritás Hatóság az alábbiakban összegzi a Kormány válaszaival kapcsolatos álláspontját.

Mindenekelőtt nyugtáztuk és munkánk visszajelzésének tekintjük, hogy a javaslataink nyomán az intézményrendszer megmozdult. Azzal együtt, hogy a Kormány az Integritás Hatóság javaslataival csak kisebb mértékben értett egyet – a mintegy 50 javaslatból 12 élvezi a Kormány támogatását – fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a **megtett ajánlások és javaslatok mentén a Kormány mintegy 20 különböző intézkedést irányzott elő az intézményrendszer meghatározó szereplői számára**. A megfogalmazott intézkedések címzettjei így többek között a területfejlesztési miniszter, a közbeszerzésekért felelős miniszter, a Gazdasági Versenyhivatal, a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Közbeszerzések Tanácsa, a Közbeszerzési Döntőbizottság, valamint a központi beszerző szervezetek.¹

Ugyanakkor sajnálattal látjuk, hogy a Kormány által támogatottként feltüntetett ajánlások jelentős részénél a javasolt megoldás csak a javaslat egy részére tér ki. **Alapvető hiányossága a válaszoknak, hogy a javasolt intézkedések gyakorlati megvalósításának folyamata és időbelisége kérdéses marad tényleges érdemi intézkedés és határidő hiányában**. Mindezekre figyelemmel az Integritás Hatóság szükség esetén rendelkezésre áll további szakmai konzultációhoz.

---

¹ A fennmaradó javaslatokat illetően, számszerűen: az Integritás Hatóság által megfogalmazott javaslatcsomagból 4 javaslattal úgy értett egyet a Kormány, hogy további intézkedést nem tartott szükségesnek, míg további 10 felvetéssel értett részben egyet, 21 javaslattal – az ott kifejtett indokok alapján – nem értett egyet.

Az ellenőrzési rendszereket, valamint az európai uniós forrásfelhasználás auditálását ellátó intézményrendszer gyakorlatát érintő javaslataink közül a Kormány támogatását többnyire az eljárásjogi jellegű felvetések – mint például a külső szakértők nagyobb arányú bevonása az ellenőrzésekbe vagy a szabálytalansági eljárásokkal kapcsolatban közzeendő adatok körének bővítése – élvezik.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy az európai uniós források felhasználására vonatkozó ellenőrzések vonatkozásában **rendszerszintű változások is történjenek**, amelyek révén a szabálytalan közpénzfelhasználás nagy eséllyel megakadályozható, illetve feltárható. Ezt segítheti az auditok során az általunk szorgalmazott **kockázatalapú módszertan** előtérbe helyezése a közbeszerzési-jogi és elszámolhatósági szempontokon túl, valamint az **előre bejelentett helyszíni ellenőrzések háttérbe szorítása**, továbbá **független külső szakértők gyakoribb alkalmazása**, illetve a szabálytalanságok minősítésére vonatkozó ellenőrzési nyomvonalak és kritériumok nyilvános hozzáférhetővé tétele.

Előrelépésnek értékeljük, hogy a Kormány tervezett intézkedései alapján elmozdulás látszik a központi beszerző szervezetek által lebonyolított keretmegállapodásos eljárások második részére vonatkozó **adatszolgáltatásban**, és az adatok nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tételében. Fontosnak tartjuk ugyanakkor, hogy ezek az **adatok ne csak aggregáltak, hanem strukturáltak**, az egyes keretmegállapodásokhoz kapcsolódóan külön-külön, a megvalósított egyedi beszerzési igények áttekintésére és **elemzésére**, a beszerzési igényt ténylegesen megvalósító ajánlattevő/közös ajánlattevő **azonosítására alkalmas módon** legyenek rendelkezésre bocsátva.

A **központosított közbeszerzési rendszerek költséghatékonyságának** felmérésére vonatkozó hajlandóság ugyancsak előremutató, ugyanakkor fenntartjuk és a továbbiakban is szorgalmazzuk olyan módszertan kialakítását, amely lehetőséget nyújt a központosított közbeszerzések keretében elért árak színvonalának megítélésére és piaci kontextusba helyezésére.

Az Integritás Hatóság egyetért a Kormány válaszában felsorolt, a központosított közbeszerzésekhez kapcsolódó előnyökkel, ugyanakkor arra is felhívja a figyelmet, hogy jogos **elvárás, hogy ezeknek a rendszereknek a hatékonysága mérhető és ténylegesen mért is legyen**. Az Integritás Hatóság álláspontja szerint a felsorolt előnyök (időmegtakarítás, központosított beszerzési stratégia, működésbiztonság, sztenderd szerződéses feltételek vagy a szakszerűség) számszerűsíthetőek. Ennek megfelelően **nem a költséghatékonysági megfontolásokat helyettesítik**, hanem azokkal együtt, kontextusban értékelendőek. Az így alkotott teljes kép alapján lehet megalapozott véleményt alkotni és érvényes következtetéseket levonni a rendszer hatékonyságára és jövőbeli szerepére vonatkozóan.

A központi beszerző szervezetek szolgáltatásáért fizetendő díjak felülvizsgálatára vonatkozó javaslatunkkal a Kormány nem értett egyet, ugyanakkor úgy véljük, hogy a költséghatékonyság és a közpénzekkel való ésszerű bánásmód elvárása megköveteli, hogy **a jelenlegi struktúra fenntarthatóságának elemzése objektíven, számszerű adatokkal alátámasztva történjen** meg. Nemcsak a jövőben a központosított közbeszerzési körbe vont beszerzési tárgyak tekintetében tartjuk továbbá lényegesnek a központosítás útján történő megvalósítás indokoltságának vizsgálatát, hanem a jelenlegiek tekintetében is. Amellett továbbá, hogy a keretmegállapodásos eljárások alkalmazása tekintetében üdvözlendő a keretszámok meghatározására és a részajánlattétel biztosítására vonatkozó gyakorlat

felülvizsgálata, fontosnak tartjuk, hogy a központi beszerző szervek a keretmegállapodásos eljárások helyett a piacot lényegesen nyitottabban tartó dinamikus beszerzési rendszer beszerzési módszert alkalmazzák.

Az Integritás Hatóság a **közbeszerzési szabályok hatékonyságának értékelése** körében is számos javaslatot fogalmazott meg, amelyek egy részét a Kormány támogathatónak ítélte. Így például, hogy a kis és középvállalkozások közbeszerzési eljárásokban való eredményesebb részvételét támogató *részajánlattételi* lehetőség *szélesebb körben* való alkalmazása érdekében *módszertani támogatást* kapjanak a jogalkalmazók, továbbá, hogy az aránytalan alacsony ár vizsgálatának rendeltetésszerű alkalmazását mintaadatok, útmutatók támogassák.

Több fontos, egyes jogintézmények nem megfelelő alkalmazásának visszaszorítására irányuló **javaslatunk** ugyanakkor **nem nyert támogatást** – így például a gyorsított eljárások alkalmazásának fokozottabb ellenőrzésére vonatkozó, vagy a feltételes közbeszerzési eljárások vagy az aránytalanul alacsony ár vizsgálatára vonatkozó szabályainak pontosítására irányuló javaslatainkat is említhetjük e körben. A felhozott indokok mellett sem világos a kormányzati álláspont, tekintettel arra, hogy nem a jogintézmények indokoltságát kérdőjeleztük meg, hanem csupán a rendeltetésszerű joggyakorlás talaján azok finomhangolására tettünk javaslatot, amelyet a jogszabály kiigazításával megoldhatónak vélünk.

Nem tartjuk elfogadhatónak a Kbt. 115. §-a szerinti meghirdetés nélküli eljárásokat érintő felvetésünkre adott kormányzati választ. Azzal együtt, hogy további elemzéseket igényel ezen eljárások tényleges jelentőségének felmérése, a hozzánk érkezett bejelentések tapasztalatai alapján úgy látjuk, az eljárásfajta **alkalmas arra**, hogy az ajánlatkérők a „kiválasztott” ajánlattevőt, összességében egy meghatározott ajánlattevői kört gyakorlatilag **verseny nélkül** juttassanak közbeszerzési megrendelésekhez. Mindemellett egy nyilvánvalóan nem rendeltetésszerűen alkalmazott versenyeztetési forma korrupciós kockázatot is hordoz.

Komplex javaslatcsomagot fogalmaztunk meg továbbá a **közbeszerzési jogorvoslati eljárásokra** vonatkozóan, melyek közül több javaslattal a Kormány ugyan részben egyetértett és intézkedéseket fogalmazott meg – többek között – a Közbeszerzési Döntőbizottság számára, ugyanakkor – a jelenleg ismert jogszabálytervezeteket is figyelembe véve – ezek messze nem elegendőek ahhoz, hogy a jogorvoslati jog gyakorlását érdemben könnyítsék.

Az Integritás Hatóság elkötelezett az integritásjelentésben megfogalmazott és feltárt hiányosságok tekintetében a hatékony megoldások keresése mellett, legyen az rendszerszintű vagy az egyes jogintézmények nem rendeltetésszerű alkalmazásában megnyilvánuló probléma. Az Integritás Hatóság ezért a **célravezető és hatékony megoldásokat továbbra is következetesen keresi és képviseli**. Ennek jegyében a nem, vagy csak részlegesen támogatott ajánlásokra, vagy akár a támogatott ajánlásokban ismertetett még mindig megoldatlan problémákra a 2023. évre vonatkozó integritásjelentés keretében kíván részletesen kitérni, illetve az újonnan feltárt integritáskockázatokról ad majd átfogó képet.